

ТЕМА 7. ЧИСЛІВНИК, РОЗРЯДИ ЗА ЗНАЧЕННЯМ І БУДОВОЮ. ВІДМІНЮВАННЯ ЧИСЛІВНИКІВ

Вправа 1. Охарактеризуйте кожен числівник за значенням і структурою.

Зразок: п'ять – простий, власне кількісний числівник, *п'ятдесятий* – складний, порядковий, *три п'ятих* – складений, дробовий.

Сімнадцять, сто шістдесят п'ять, троє, двадцять восьмий, чотири дев'ятих, двохтисячний, сорок, триста, вісімдесят, третя, двійко, чотири тисячі тридцять два, дев'ятсот вісімдесят восьмий, кільканадцять, двадцятий.

Вправа 2. Провідмініайте подані числівники. Проаналізувавши особливості відмінювання числівників, виділіть найпоширенішу помилку, яка трапляється при відмінюванні складних числівників – назв десятків. Назвіть можливі причини.

50 і 500; 60 і 600; 70 і 700; 80 і 800; 90 і 900.

Вправа 3. Провідмініайте складені власне кількісні числівники.

Вісімсот сімдесят шість, сімсот шістдесят вісім, шістсот вісімдесят сім.

Вправа 4. Провідмініайте сполучення збірних та неозначено-кількісних числівників з іменниками; поясніть особливості відмінкових закінчень.

Троє вікон, четверо товаришів. Обидва олівці, обидві руки, кілька метрів, кільканадцять років.

Вправа 5. Провідмініайте дробові числівники, вкажіть на особливості відмінювання.

4/5; півтора метра; 1/25 числа; 3/4 об'єму; 5,5 тисяч тонн; 39,2 процента.

Вправа 6. Провідмініайте складені порядкові числівники.

Триста сорок п'ятий, чотириста дев'яносто третій, тисяча дев'ятсот дев'яносто перший.

Вправа 7. Напишіть порядкові числівники словами.

425 000-й, 6 000-й, 136 000 000-й, 248-й, 50 000 000-й, 143-й, 2000-й,
364-й, 8 000 000-й, 190 000-й, 5 000-й, 450-й, 899-й, 900 000
000-й, 60-й, 290 000-й.

Вправа 8. Утворіть кількісні та порядкові числівники, провідмініайте їх (усно).

2000; 1996; 7253015; 340; 5700; 584; 37200; 811.

Вправа 9. Напишіть цифри словами; поясніть відмінювання і правопис. Складіть самостійно по 5-6 прикладів і прочитайте їх.

1. До 376 додати 7; від 292 відняти 24; до 3624 додати 9; від 3112383 відняти 11; від 1632 відняти 4; скласти 23 з 2873; сума чисел дорівнює 203; визначте добуток від множення 535 на 7; скільки разів 8 міститься в 72? Скільки разів 11 міститься в 187? Скільки днів буде в 2008 році?

2. Добратися до 60 кілометра; за 7 замками; жонглювати 11 м'ячами; у 90 питаннях із 100; на 136 маршруті автобуса; запросити 25 студентів; вручити мандати 478 делегатам; користуйтесь 9 джерелами.

3. Чи може людина говорити 20-25 мовами? А 49? Історія зафіксувала: людина може оволодіти 26, 27, 28 мовами (є такі приклади) чи вільно розмовляти 19 і знати ще близько 12 мов, а працювати, користуючись словниками, з 54 мовами.

4. Найдовше слово, що вживалось у комедії Аристофана, складалось із 182 букв. Складне слово із 195 знаків, що може бути транслітеровано 428 буквами латинського алфавіту, було написане санскритом.

5. Ми зустрілися з 568 представниками заводу. Не вистачало 357 підручників. Дипломи видали 879 студентам. На 985 гектарах росла пшениця. Літак з 194 пасажирами піднявся у повітря і, пролетівши близько 486 кілометрів, приземлився. Місто пишається 1683 видами оригінальних архітектурних споруд.

Вправа 10. Перекладіть словосполучення українською мовою і складіть з ними речення.

Шестидесяти інженеров, на дев'яносто п'яти підприємствах, двумстам п'ятидесяти семи студентам, двум колегам, семи задач, на восьми сторінках, п'ятью дітьми, о восьмидесяти двох робочих, двенадцятьма столами, двум менеджерам, трем комп'ютерами, чотир'ятьма роками, шести акцій, п'ятью літаків, шестидесяти програмістів, сьмьюдесятьма купонами, на дев'яноста семи ділянках, двумстам п'ятидесяти дев'яти швеям, сорока орендованих підприємств,

двухсот п'ятидесяти чотирьох газет, тридцять одна дерев'яна скам'я, п'ятнадцятью асоціаціями.

Завдання

1. Визначте конструкцію (якщо така є), в якій числівник стоїть у неправильній формі.

- I. Звіт надруковано на півторака сторінках.
- II. Проведено зустріч із шістьмастами шістдесятьма виборцями.
- III. Двумстам п'ятьом студентам надано матеріальну допомогу.
- IV. Не вистачало трьохсот п'ятдесяти чотирьох підручників.
- V. У всіх правильно.

У завданнях 2-4 визначте речення (якщо таке є), в якому числівник стоїть у правильній формі.

2.

- I. Текст складається з восьми тисяч семиста п'ятдесяти знаків.
- II. Допомогти ста дев'яносто трьом ветеранам.
- III. Урожай зібрано на восьмиста восьмидесяти шести гектарах.
- IV. Привітання розіслано вісімдесятьом чотирьом особам.
- V. Жодного правильного.

3.

- I. Із сімастами шістдесятьма чотирьма жителями міста відбулася зустріч представників місцевої влади.
- II. На шестиста вісімдесяти п'яти гектарах заповідника жили рідкісні тварини.
- III. Усім двохстам сімдесяти восьми конкурсантам вручили нагороди.
- IV. Менше семидесяти шістьох днів залишилося до кінця року.
- V. Жодного правильного.

4.

- I. Виграш у лотерею залишився за двомастами п'ятдесятьма п'ятьма номерами.
- II. Я народився у тисячу дев'ятсот вісімдесят дев'ятому році.
- III. На півторах аркушах розміщено рекламний текст.
- IV. Ми вивчаємо творчість письменників-шістдесятників.
- V. Жодного правильного.

5. **Визначте форму числівника 857, яка в орудному відмінку є правильною.**
- I. Восьмистами п'ятдесятьма сьома.
  - II. Вісьмомастами п'ятидесятьма сьома.
  - III. Вісьмомастами п'ятдесятьома сімома.
  - IV. Вісьмастами п'ятдесятьома сімома.
  - V. Жодної правильної форми.
6. **Розкрийте значення фразеологізму “Перепічку сотворити” ... .**
- I. Потрапити у скрутне становище.
  - II. Непокоїтися.
  - III. Збожеволіти.
  - IV. Побити когось.
  - V. Бігти.
7. **Які із наведених пар слів і фразеологізмів є синонімічними?**
- I. Дівчина на ять – прекрасна.
  - II. Топити око – пильно дивитися.
  - III. З пуп'янка – з народження.
  - IV. Синонімічні дві пари.
  - V. Синонімічні три пари.
8. **Визначте, яким фразеологізмом можна продовжити синонімічний ряд “гордовитий, пихатий” ...?**
- I. Мухи в носі грають.
  - II. Ні за холодну воду.
  - III. Душа не їла часнику.
  - IV. Як з гуски вода.
  - V. У голові джмелі гудуть.
9. **В якому слові наголос не змінює значення слова?**
- I. Бігма.
  - II. Гулянка.
  - III. Тупик.
  - IV. Водяний.
  - V. Замковий.
10. **Визначте неправильно наголошене слово.**
- I. Кóтрий.

- II. Дробовий.
- III. Звабливий.
- IV. Хвастну́ти.
- V. Порядко́вий.

11. З'ясуйте, в якому слові пишеться літера *г*?

- I. Водо...ін.
- II. Сні...ур.
- III. ...ірка.
- IV. ...онт.
- V. ...орбань.

12. Із поданих слів виберіть те, що логічно сполучається із запропонованим.

НАВЗНАК ...

- I. Стояти.
- II. Упасти.
- III. Йти.
- IV. Сісти.
- V. Бігти.

13. Визначте слово, яке пояснює значення виділеного слова в реченні.

Степан поведився досить *угурно*.

- I. Сором'язливо.
- II. Покірно.
- III. Жорстоко.
- IV. Ввічливо.
- V. Зухвало.

14. В якому варіанті неправильно подано словосполучення зі словами-паронімами?

- I. Ефективний засіб – ефектна зовнішність.
- II. Розв'язувати запитання – актуальне питання.
- III. Рибна консерва – риб'ячий хвіст.
- IV. Земельний фонд – земляний насип.
- V. Оленярське господарство – оленяча шкура.

15. Визначте, чи потребують наведені речення редакторського втручання.

- I. Будівники піднімали вантажі вгору і вниз.

- II.** З нагоди ювілею Клименкові Віталію вручили вітальний адрес.
- III.** На річному вокзалі після ремонту відкрито два кафе.
- IV.** Потребують редагування два речення.
- V.** Жодне речення не потребує редагування.